

9/0

Styblá 174

ROZKAZ

NÁČELNÍKA I. SPRÁVY SNB

Výtisk č.: 18

ROČNÍK : 1981

V Praze dne 18. listopadu 1981

Číslo: 26

*S. Antoš RNS byla dne 7. 11. 81
povinněm členem výboru ZO KSC č. 177*

POUCNÝ - k PORUŠOVÁNÍ ZÁSAD OUS A KONSPIRACE

I.

Plnění náročných úkolů čs. rozvědky, zvláště potom v cizím nepřátelském prostředí - na rezidenturách, vyžaduje od každého příslušníka I. správy SNB vysokou bdělost a ostražitost. To předpokládá důsledné plnění všech povinností v oblasti utajení a konspirace (dále jen ochrana utajovaných skutečností - "OUS"). Každá ztráta či únik utajované skutečnosti (písemnosti, techniky, forem a metod práce apod.) má za následek nedozírné škody nejen pro I. správu SNB, ale především pro ČSSR.

Příslušníci a všichni pracovníci I. správy SNB jsou určeni ke styku se státním a služebním tajemstvím. Podepsali závazek mlčenlivosti a požadavek dodržování všech povinností a omezení vyplývajících ze zákona č. 102/1971 Sb. o ochraně státního tajemství a navazujících služebních předpisů; mimo to přísahali, že budou " Přísně střežit státní a služební tajemství " Všichni byli řádně poučeni a převzali pomůcky sloužící k OUS.

Někteří pracovníci dosud nedoceňují význam OUS, neplní v celém rozsahu povinnosti spojené se svým zařazením na pracovišti se zvláštním režimem ochrany. Na příklad udržují nepřípustné styky, popř. tyto styky svých blízkých příbuzných neoznamují, přechovávají důležité dokumenty v nezabezpečených místech, zaznamenávají utajované skutečnosti do nevidovaných sešitů, či na volné listy, vedou rozhovory, které dekonspirují operativní činnost apod. Všechny uvedené konkrétní případy hrubého podceňování základních principů OUS přetrvávají dlouhá léta až do roku 1980-81.

Někteří soudruzi dosud nepochopili, že plnění všech požadavků OUS je nedílnou součástí úspěšného plnění úkolů I. správy SNB. O tom svědčí následující případy kádrových příslušníků (dále jen "KP") operativních odborů.

II.

KP před výjezdem na rezidenturu jednal s bratrem KP z jiného odboru o pronajmutí bytu 1+3 po dobu pobytu v zahraničí. Ač si do jedné místnosti nastěhoval část nábytku a svršky (sklo, porcelán apod.) požadoval měsíčně 1.500,-Kčs, později se dohodli na částce 750,-Kčs měsíčně. Záhy však sdělil, že dohodu ruší, neboť získal zájemce, který je ochoten platit 1.500,-Kčs na jeho spořicí účet.

Zájemce o pronájem bytu neprověřoval, ani své nadřízené o provedení prověrky nežádal.

Byt, za uvedených podmínek, pronajal kriminálně závadové osobě již 2 x trestané (pro krádeže, vloupání do chaty, příživnictví a prostituci - §§ 247, 203 tr.zák.), která si odpykala trest 10 měsíců odnětí svobody v II. nápravně výchovné skupině a mimo to jí byl v roce 1971 uložen trest zákazu pobytu v Praze na 2 roky. Po sepsání "Smlouvy o dočasném užívání části bytu ..." na dobu pobytu rodiny KP v zahraničí, nejpozději do měsíce července 1982 včetně - mimo uvedenou částku bylo ve "Smlouvě" uvedeno, že uvedená osoba bude platit všechny měsíční platby až do července 1982 v případě, že před návratem KP přestane byt užívat, a že bude hradit veškeré poplatky za telefonní stanici zapojenou do bytu. Právo užívání vzniklo 12.12.1980 a zaniká 2 dny před návratem KP ze zahraničí s tím, že oznámí 10 dnů předem den návratu.

Od nastěhování nábytku byt spolužívala další, rovněž kriminálně závadová osoba, vyšetřovaná pro obdobné trestné činy a pro pokus opuštění republiky podle § 109/1 tr. zák. - odsouzená na 10 měsíců odnětí svobody s podmíněným odkladem na 2 roky.

Byt byl využíván ke konání "mejdanů" a ubytování státobezpečnostně závadových osob. Nájemníci domu (mimo jiné 4 KP) řešili svůj odpor proti "rušné živnosti" tak, že na adresu bytu KP napsali anonymní dopis, ve kterém uvedli, že "vykonávají pro bezpečnost státu důležitou práci a mají právo na zasloužený odpočinek a klidný spánek".

Při výslechu dne 16.7.1981 osoba, která užívala byt mimo jiné vypověděla : "Pan X.Y. je snad zaměstnán u ministerstva vnitra a v USA je někde na velvyslanectví. V USA je asi 1/2 roku a má se tam zdržovat asi po dobu 2-4 let. Vzhledem k tomu, že po vycestování pana X.Y. by byl byt prázdný, tak tento byt pronajal."

KP dohodl s uvedenou osobou písemný styk prostřednictvím FMZO. Adresu, rovněž do bytu v USA, pro případ "naléhavých záležitostí" jí napsal do blahopřání k Novému roku 1981. Současně jí sdělil, jak má dopisy ve 2 obálkách odesílat cestou FMZO.

Náčelník I. správy SNB uzavřel uvedený případ hrubého porušení OUS, služebních předpisů a základních povinností příslušníka SNB (§ 23 zák. č. 100/1970 Sb.) :

- 1) s n í ž e n í m h o d n o s t i o jeden stupeň na 1 rok (§ 28, písm. d) zák. č. 100/1970 Sb.);
- 2) p ř e m í s t ě n í m na neoperativní útvar s t r v a l e nevýjezdovým zařazením;
- 3) doporučil ZO KSC zavést stranické řízení.

III.

Dcera KP udržovala písemný styk s vízovými cizinci s vědomím otce. KP, který je ve službách SNB od r. 1956 při nově prováděném seznamování s povinnostmi a omezeními podle zák. č. 102/1971 Sb. a navazujících služebních předpisů se 14.12.1979 zmínil o stycích a podepsal příslušný záznam. Styky dcera navázala s několika mladými cizinci, příslušníky kapitalistických států, za společného

pobytu s rodiči v cizině, kde otec plnil služební úkoly. Ač KP ve vlastnoručně psaném vyjádření dne 17.1.1980 uvedl 3 styky své dcery a sdělil, že další styky přerušila, bylo prokázáno, že písemný styk jeho dcery pokračuje. KP nesplnil oznamovací povinnost ve smyslu čl. 5, odst. 1, písm. b) RNS č. 25/1979. Hrubě porušil povinnost uloženou v čl. 17, písm. a) NMV ČSSR č. 15/1975 tj. "dbát, aby soukromý styk s cizinou nebo cizinci neuskutečňovali manžel (manželka), druh (družka) a dále jejich rodiče, děti a sourozenci a jakmile se dovědí, že členové rodin připravují nebo uskutečnili přímý nebo nepřímý styk s cizinou a cizinci jsou povinni o této skutečnosti informovat nadřízeného náčelníka". Po prohlášení, že dcera další styky přerušila, byl povinen sledovat dceřinu korespondenci (bydlí ve společné domácnosti) popř. požádat svého náčelníka, aby v rámci preventivní ochrany příslušníků objektů se zvláštním režimem ochrany pomohl ve sledování styků s cizinci.

Vzhledem k porušení citovaných ustanovení služebních předpisů byl KP přemístěn na jinou součást SNB.

IV.

KP, referent rezidentury, který byl na funkci připraven absolvováním OŠ I. správy SNB, získal částečné zkušenosti z práce v centrále a byl rovněž připraven na činnost v rezidentuře se dopustil vážného porušení zásad konspirace a utajení. Byl usvědčen, že :

- a) neoznámil soukromý osobní a písemný styk s cizincem, britským státním příslušníkem, anglické národnosti s nímž se seznámil již v roce 1972 v Praze;
- b) přechovával v bytě a v tresoru v kanceláři na ZÚ rozvědné materiály (fotokopie a kopie záznamů ze styků a další utajované dokumenty a kompromitující materiál), čímž porušil základní ustanovení služebních předpisů o OUS, směrnice o rozvědné práci v zahraničí a § 13, písm. b) zák. č. 102/1971 Sb.

Porušení uvedených norem je o to závažnější, že 9.12.1980 dostala tato rezidentura šifrou mimořádný pokyn ke zničení všech materiálů centrály. Příkaz nejen že nebyl splněn, ale uložený materiál byl nezabezpečený.

KP své jednání zdůvodnil tím, že v počátečním stádiu osobního a písemného styku s cizincem informoval rezidenta o styku. V další fázi pak podcenil povinnost hlásit další vývoj rezidentovi i centrále. Hodnotil styk jako zajímavý případ s tím, že jej ohlásí až po získání více poznatků, což by mu mohlo "přinést úspěch". Druhý dopis od cizince přiznal teprve po sdělení, že o tomto dopisu je centrála informována. Na základě zjištěných skutečností bylo KP nařízeno zpracovat podrobný záznam o styku s cizincem od počátku do současné doby. V záznamu se projevuje naivní přístup KP k případu, zejména podcenění faktu, že kontakt v zahraničí vyvolal cizinec. Osobní setkání hodnotí KP jako normální setkání po létech a chce styk využít k rozpracování vhodných objektů a bází na univerzitě.

V uvedeném případě, i když nebyly zjištěny skutečnosti, které by vedly k závěru, že KP hodlal průběh styku tajit, jde o porušení směrnic pro rozvědnou práci v zahraničí. Vysvětlení, které KP podal, svědčí m.j. o porušení zásad v rozvědné práci, nízké odborné úrovni, značné naivnosti i projevu nesprávných osobních charakterových vlastností.

V druhém případě přechováváním materiálů služebního charakteru v kanceláři a v bytě na ZÚ, t.j. mimo prostor šifrového oddělení, došlo ze strany KP k hrubému porušení norem upravujících ochranu utajovaných skutečností a k ohrožení další rozvědné činnosti jeho samého i celé rezidentury.

Celkově lze jednání KP označit na základě zjištěných skutečností za neodpovědné, lehkomyšlné a odporující směrnicím pro agenturně-operativní činnost v zahraničí. Nebyly zjištěny skutečnosti, které by vedly k závěru, že ze strany KP šlo o úmysl narušit činnost rezidentury a čs. rozvědky, přesto však objektivně mohly přivodit vážné důsledky pro čs. rozvědku. KP si po rozboru uvědomil nesprávnost svého jednání a vyjádřil upřímnou lítost.

Na celém případě nese svůj podíl i úroveň řídicí činnosti na rezidentuře, neboť se nejedná o první případ porušení konspirace na této rezidentuře. Je zřejmé, že mladí pracovníci, mezi něž patří uváděný KP, vyžadují ze strany rezidenta náročné, ale současně trpělivé a důsledné řízení, a to až již pokud jde o otázky utajení, ochrany a konspirace nebo o vlastní odbornou operativní činnost. Na uvedených nedostatcích má svůj podíl i orgán centrály.

Z uvedených důvodů náčelník I. správy SNB uložil :

- a) o k a m ž i t é odvolání KP z rezidentury;
- b) s n í ž e n í h o d n o s t i o jeden stupeň na dobu jednoho roku ve smyslu § 28, písm. d), zák. č. 100/1970 Sb.;
- c) p ř e ř a z e n í KP na neoperativní úsek.

V.

KP byl zařazen do šifrové služby I. správy SNB 1.5.1977. Od samého počátku se projevoval jako velmi snaživý, ukázněný a svědomitý příslušník. Poměrně rychle si osvojil novou problematiku. Jeho pracovní výsledky a přístup k plnění služebních úkolů dávaly předpoklad, že v plné míře zvládne úkoly šifrového pracovníka i na čs. ZŮ v zahraničí. Byl proto vybrán k urychlenému vyslání na čs. ZŮ. Před odjezdem s ním byly projednány podrobně jeho pracovní povinnosti i nutnost důsledného dodržování obranného režimu. Odjížděl do zahraničí s ujištěváním, že bude důsledně respektovat všechny předpisy a směrnice a vyvaruje se nedostatků v dodržování stanoveného obranného režimu.

V průběhu pobytu na ZŮ byly však získány poznatky o častém porušování obranného režimu, kterého se dopouštěl. Šlo zejména o nedodržování zákazu řízení motorového vozidla, cestování do třetí země, navštěvování společenských podniků s přítomností kapitalistických cizinců, navazování a udržování soukromých styků s cizinci. Jeho chování v zahraničí bylo v příkrém rozporu s platnými předpisy a směrnici pro činnost šifrového

pracovníka na čs. ZÚ a bylo pravděpodobně i příčinou zájmu cizí speciální služby o jeho osobu.

Vedle častého porušování stanoveného obranného režimu se KP dopouštěl v době svého působení na čs. ZÚ i hrubého porušování předpisů a Směrnice pro vlastní šifrovou službu. Svou funkci šifréra vykonával nezodpovědně. Zanedbával ochranu vlastního šifrového orgánu a zejména ochranu šifrových materiálů. Ukládal je v tresoru bez předepsaného zabezpečení a v několika případech při odesílání šifr. telegramů porušil zásady konspirace tím, že šifrové materiály vynášel nejen mimo šifrový orgán, ale i mimo ZÚ. Stejně nezodpovědně si počínal i ve vedení šifrové administrativy. Nejen, že některé spisy nesprávně evidoval, ale některé i trvale platné spisy chyběly. Při předávání šifrového orgánu provedl dodatečné zápisy o jejich zničení.

Po zhodnocení služební činnosti i chování ve funkci šifréra v zahraničí je nutné učinit závěr, že uvedený KP se opakovaně, prakticky po celou dobu pobytu v zahraničí, dopouštěl hrubého porušování svých služebních povinností vyplývajících z platných předpisů, zejména Směrnice o šifrové službě na čs. ZÚ, čl. 39, odst. e) a čl. 40, odst. d), f) a h).

Porušování služebních povinností nelze omluvit jeho dosud malými zkušenostmi z práce v zahraničí, ani nesprávným ovlivňováním ze strany vedoucího čs. ZÚ; neboť své služební povinnosti znal. Dlouhotrvající porušování povinností bylo ovlivněno i tím, že na uvedeném ZÚ (malém co do počtu pracovníků) nebyla rezidentura.

Za vědomé a nezodpovědné porušování služebních povinností, kterými ohrozil bezpečnost šifry a vystavil svoji osobu zájmu cizí speciální služby, byl KP podle § 100, odst. e), zákona č. 100/1970 Sb. p r o p u š t ě n ze služeb Sboru národní bezpečnosti.

VI.

Tento rozkaz je určen pro poučení všech příslušníků a náčelníků, aby se vyvarovali podobných chyb a nedostatků.

U k l á d á m :

a) náčelníkům na všech stupních velení :

odpovědně plnit požadavek preventivní ochrany podřízených příslušníků zařazených na pracovišti se zvláštním režimem ochrany (NMV ČSSR č. 18/1978, čl. 26, 27, RNS č. 25/1979, čl. 4, 5) zejména :

- od nástupu příslušníka zajišťovat všechny požadavky konspirace - legalizace a OUS;
- seznámit se s charakterovými vlastnostmi, osobními zájmy, způsobem života, rodinnými, finančními a majetkovými poměry, styky, angažovaností podřízených a soustavně je hodnotit a řešit včas zjištěné problémy a nedostatky;
- v součinnosti s pověřeným příslušníkem, 27. a 33. odborem využívat prostředky preventivní ochrany příslušníků (lustrace, výpisy z rejstříku trestů, úkony apod.) a v zájmu hlubšího poznání využívat společenských styků s rodinami podřízených a spolupráce se stranickými a mládežnickými organizacemi;
- v součinnosti se ZO KSC zvýšit náročnost v přípravě příslušníků na výjezd do zahraničí. Vyžadovat písemná oznámení jak řeší své bytové záležitosti a další problémy, včetně dospívajících dětí, finanční a majetkové problémy apod.;

b) všem příslušníkům :

plnit oznamovací povinnosti v oblasti styků (cizinci, odpůrci zřízení, závadové osoby) a zjištění, či náznaky ohrožení OUS,

182

zejména dekonspirace a spoluvytvářet nadřizným podmínky pro plnění preventivní ochrany příslušníků zařazených v objektech se zvláštním režimem ochrany.

Rozkaz nabývá účinnosti dnem vydání.

Č.j.: A - 00190/12-81

Náčelník I. správy SNB

genmjr.Karel S O C H O R

Obdrží :

ZNS, operativní odbory,
27.odb., 33.odb., PP,
INS

Z á z n a m

S rozkazem byli seznámeni (dne-kým).....
Opatření učiněná k provedení rozkazu
.....
Datum: Podpis náčelníka :.....